

uden de tiltaltes tilstedeværelse samt om dørlukning af hensyn til vidnets sikkerhed. Pressens repræsentanter var imidlertid til stede i retssalen under afhøringen af det anonyme vidne, og vidnets forklaring blev oplæst for de tiltalte, da de påny blev fremstillet i retten.

Spørgsmålet om anvendelsen af anonyme vidner har været forelagt Højesteret i én sag i 1983, jfr. Ugeskrift for Retsvæsen 1984.81. I den pågældende straffesag var en mand, der tidligere var straffet adskillige gange for bl.a. berigelsesforbrydelser, bordelvirksomhed og overfald, herunder grov vold, sat under tiltale for omfattende heroinhandel. I byretten og landsretten var han fundet skyldig i videresalg af mindst 1 kg heroin og idømt fængsel i 5 år og 6 måneder. Byrettens og landsrettens afgørelser byggede i væsentlig grad på forklaringer afgivet af 2 vidner, hvis identitet var holdt skjult for tiltalte, og hvis forklaring var blevet afgivet i retten uden tiltaltes tilstedeværelse. Under anke til højesteret påstod tiltalte dommen ophævet under henvisning til, at der var begået en alvorlig rettergangsfejl ved brugen af anonyme vidner. Ved afgørelsen delte højesteret sig i et flertal på fem dommere og et mindretal på to dommere.

Flertallet fandt ikke, at der var begået en rettergangsfejl i byretten og landsretten, og udtalte at der undtagelsesvis kan ske anonym vidneførsel, såfremt der er nærliggende risiko for, at vidnet eller vidnet nærtstående kan lide overlast, og såfremt hensynet til retshåndhævelsen på grund af sagens alvor og forklaringens betydning for sagen gør det påkrævet. I sådanne tilfælde kan den tiltalte efter flertallets opfattelse endvidere udelukkes fra at overvære forklaringernes afgivelse eller afskæres fra efterfølgende at blive gjort bekendt med forklaringen i det omfang, det er nødvendigt for at hemmeligholde vidnets identitet.

Mindretallet fandt ikke, at retsplejeloven indeholder hjemmel til at hemmeligholde et vidnes identitet eller til at afskære vidnet fra at blive bekendt med indholdet af vidneforklaringen.

3. Lovforslagets indhold.

3.1. Retsplejerådet har indgående overvejet synspunkterne for og imod anvendelsen af anonyme vidner. Der henvises til betænkningen, side 28–33.

Der er i retsplejerådet enighed om, at anvendelsesområdet for anonyme vidner må anses for at være meget begrænset efter den afgørelse, som højesteret har truffet.

3.2. Et *flertal* på 6 medlemmer af retsplejerådet foreslår (betænkningen, side 35–38), at der gennemføres en udtrykelig bestemmelse om, at indholdet af en vidneforklaring aldrig kan holdes hverken helt eller delvist hemmeligt for den tiltalte. Flertallet erkender, at kravet om, at vidners forklaring skal gengives fuldt ud for den tiltalte, kan medføre, at truede vidner under påberåbelse af en vidnefritagelsesgrund vil nægte at afgive forklaring, fordi gengivelsen af forklaringen for tiltalte vil røbe deres identitet. Selv om dette kan betyde, at grundlaget for domfældelse af en skyldig svigter, finder flertallet, at hensynet til retshåndhævelsen her må vige for hensynet til tiltaltes muligheder for et effektivt forsvar.

Flertallet finder endvidere, at en tiltalt som altovervejende hovedregel bør vide, hvem der afgiver forklaring i sagen mod ham, og have adgang til at overvære afhøring af vidner. I visse særlige tilfælde, hvor væsentlige hensyn til vidnet gør det påkrævet, bør der dog efter flertallets opfattelse være mulighed for, at vidnets navn, stilling og bopæl hemmeligholdes for tiltalte. Hvis der ligefrem er tale om, at vidnets eller hans nærmestes liv eller helbred vil blive udsat for alvorlig fare, hvis tiltalte får kendskab til vidnet – vidnet har f.eks. overværet et drab i forbindelse med et rockeropgør – bør der være mulighed for yderligere at bestemme, at tiltalte skal fjernes fra retssalen, inden vidnet føres ind i retten og under vidnets forklaring, således at tiltalte ikke ser vidnet. Efter flertallets forslag må de nævnte muligheder for at afskære tiltaltes kendskab til vidnets identitet ikke bringes i anvendelse, hvis det har betydning for tiltaltes forsvar, at tiltalte kender vidnets identitet. Flertallet forudsætter i øvrigt, at foranstaltningerne i praksis kun vil kunne finde anvendelse i forbindelse med såkaldt »tilfældige vidner«, som tiltalte ikke kender i forvejen.

Flertallet tillægger det betydning, at forslaget om en adgang til i særlige tilfælde at begrænse tiltaltes kendskab til vidnets identitet gennemføres. I modsat fald vil der bestå en fare for udvikling mod en tilstand, hvor organiserede kriminelle kan terrorisere også personer uden for det kriminelle miljø fra at optræde som vidner.

3.3 Et *mindretal* på 2 medlemmer af retsplejerådet (politiets og anklagemyndighedens repræsentanter) finder det særdeles betænkeligt (betænkningen, side 38–41) fuldstændigt at afskære muligheden for at hemmeligholde dele af vidnets forklaring for den tiltalte. Mindretallet foreslår, at den retstilstand, som er fastslået med højesterets afgø-